

Vorbereiden

Meer dan genoeg

Matteüs 14:13-21

2 augustus 2020

Terugtrekkende beweging

Het voorafgaande verhaal vertelt, dat koning Herodes Johannes de Doper heeft laten onthoofden (13:1-12). Jezus 'wijkt uit', als hij dit 'hoort' (13). Vanaf Jezus' geboorte is er sprake van 'uitwijken' voor de zittende koning (2:12, 13, 14, 22). Ook toen Jezus hoorde over de gevangenschap van Johannes is Jezus al 'uitgeweken' (4:12). De blijde boodschap van het Koninkrijk der hemelen blijkt levensgevaarlijk te zijn, omdat het de machthebbers niet naar de mond praat. Deze keer 'wijkt Jezus uit in een schip' naar een 'afgelegen plaats om alleen, op zichzelf te zijn' (13). Je kunt je voorstellen, dat Jezus het slechte nieuws over Johannes de Doper in stilte wil verwerken. Maar hij zal niet 'alleen, op zichzelf' zijn, want niet alleen Jezus 'hoorde', de menigten 'hoorden het' ook en 'volgden hem te voet uit de steden' (13). Dit betekent, dat Jezus bij het uitstappen uit de boot 'veel menigte' ziet (14). De massa, het volk – 'de menigte(n)' – speelt een belangrijke rol in dit gedeelte.

Met ontferming bewogen

Jezus wordt 'met ontferming bewogen' over hen (14). In het Matteüsevangelie raakt Jezus vaker 'met ontferming bewogen' over mensen (9:36, 15:32, 20:34). Dat betekent steeds, dat Jezus niet alleen zelf innerlijk diep geraakt is over hun situatie, maar dat hij er ook van alles aan doet. Hier begint het ermee, dat hij 'hun zieken genas' (14). Maar vervolgens gebeurt er nog meer. Als de tijd voortschrijdt, vragen de leerlingen Jezus om de menigten 'weg te sturen' van deze 'afgelegen plaats' opdat ze 'weggaan naar de dorpen om voor zichzelf voedsel te kopen' (15). Maar 'weggaan' is niet nodig, vindt Jezus (16). Hij zegt: 'het is niet nodig, dat ze weggaan, geven jullie hen te eten' (16). Een vergelijkbare opdracht

kennen we uit een verhaal over de profeet Elisa en zijn knecht. Die knecht moet het aanwezige voedsel 'aan het volk geven'. Elisa citeert daarbij de woorden van de Eeuwige: 'men zal eten en overhouden' (2 Koningen 4:42-44). Zozeer is Jezus 'met ontferming bewogen', dat hij dit verhaal hier zal herhalen.

Vijf broden en twee vissen

Het is en blijft een bijzonder verhaal over de vijf broden en de twee vissen. Heel duidelijk wordt verteld, hoe ze 'hier' (17) niet meer bij zich hebben. 'Breng ze hier naar mij', zegt Jezus (18). Dan 'beveelt' Jezus de menigten om 'neer te gaan liggen in het gras' (19). Je zou hier kunnen denken aan de bekende woorden uit het Eerste Testament: 'Hij doet mij neerliggen in grazige weiden' (Psalm 23:1). Eerder werd al verteld, dat Jezus in zijn ontferming de menigten beschouwt 'als schapen, die geen herder hebben' (9:36).

Daarna 'nam Jezus de vijf broden en twee vissen op', 'keek op naar de hemel' en 'sprak de zegen uit' (19). De zegen van de Eeuwige over het voedsel van de aarde wordt hier niet vergeten. Aansluitend 'brak' en 'gaf' Jezus de broden aan de leerlingen en de leerlingen aan de menigten. Het gebeurt allemaal in een vloeiende beweging. De vissen worden niet meer expliciet genoemd bij deze beweging. Het 'zegenen' en 'breken' van het brood verwijst en herinnert ook aan het laatste avondmaal (Matteüs 26:26). In de laatste twee verzen wordt duidelijk, dat allen 'aten en werden verzadigd' en dat er een overschot aan brokken is van 'twaalf manden vol' (20).

Betekenis in verschillende soorten

De eerste, zeer duidelijke, bedoeling van dit verhaal van broodvermenigvuldiging is, dat er altijd meer dan genoeg voedsel

is voor iedereen, als je deelt wat er voorhanden is. Dat thema zagen we ook al bij de profeet Elisa. Alle evangelisten vertellen dit verhaal in verband met Jezus. Het blijft een actuele boodschap, dat er overvloed zal zijn, als mensen zouden delen. Hoe anders is de basis van onze economie, die uitgaat van schaarste. Sommigen evangelisten (Matteüs, Marcus en Lucas) vertellen nog een tweede verhaal over broodvermenigvuldiging met andere getallen. Getallen blijken een belangrijke rol te spelen bij de uitleg.

De getallen

In Matteüs 14:13-21 gaat het om vijf broden en twee vissen. Je zou kunnen zeggen: de vijf boeken van Thora als geestelijk brood van het Jodendom met daarbij de Profeten en Geschriften als twee geestelijke vissen. Het verhaal gaat dus ook over het verdelen van het geestelijk voedsel van het Jodendom, waarin altijd oog is voor menselijke nood. Als 'allen' gegeten hebben en 'verzadigd' zijn, rapen ze nog twaalf manden vol overschot op van de brokken (20). Twaalf is het getal van de stammen, de kinderen van Israël. Zij die aten, waren ongeveer vijfduizend mensen, vrouwen en kinderen niet meegerekend (21). Ook dit getal verwijst naar het volk Israël. Dit eerste 'verzadigingsverhaal' van Matteüs gaat over het delen van letterlijk en geestelijk voedsel onder de kinderen van Israël. Dat is het volk, waar Jezus bij hoort en waar hij zich als eerste op richt. De volgende keer, dat er brood gebroken en gedeeld wordt, zal het gaan om alle volkeren en alle mensen (Matteüs 15:29-38). Dan is inmiddels duidelijk geworden, dat het verhaal van Jezus en het Koninkrijk der hemelen ook anderen aangaat (15:21-28).

Willemien Roobol

Vieren en vertellen

Meer dan genoeg

Matteüs 14:13-21

2 augustus 2020

Gemeenschappelijk leesrooster en R.K. Lectionarium, A-jaar

In de kerk

De kinderen voor de kindernevendienst komen naar voren en gaan bij de pastor staan. De pastor vraagt aan de kinderen wanneer mensen de volgende zin zeggen: 'Meer dan genoeg'. Hij vertelt dat er in deze vakantietijd meer dan genoeg dagen zijn om te kunnen doen wat je wilt. Dat we genoeg spelletjes hebben om mee te spelen. Er is genoeg tijd om te spelen. Er is genoeg. Dat is voor ons gewoon. Is dat voor alle mensen zo?

In de eigen ruimte

Vertelling

Brood en vis

Alle mensen volgen Jezus. Ze willen horen wat hij te vertellen heeft. Ze volgen Jezus helemaal tot aan de top van de heuvel. David ook. De kleine jongen sjouwt de heuvel op met een mand op zijn rug. De zweetdruppels rollen van zijn gezicht. Hij vindt het spannend. Naar huis gaan kan altijd nog. Jezus kan mensen genezen dat heeft hij gehoord. Maar hij heeft dat nog nooit gezien. Misschien gaat hij dit vandaag wel meemaken. Hij hoopt het zo. David kijkt goed om zich heen. Hij heeft nog nooit zoveel verschillende mensen bij elkaar gezien: oud, jong, rijk, arm, ziek, gezond en ga zo maar door.

Hoewel het al donker begint te worden, blijven de mensen bij Jezus zitten. David ook. Hij zit heel dicht bij Jezus. Hij kan bijna zijn mantel aanraken. Maar hij houdt zich stil en is blij dat de mand naast hem op de grond staat. Nu kunnen zijn schouders even rusten. Hij luistert naar de verhalen die Jezus vertelt. Verhalen over mensen die ziek waren en genezen werden.

Verhalen over mensen die verdrietig waren en troost vonden. David merkt dat de leerlingen van Jezus onrustig worden. Ze kijken naar de lucht en maken een vuur.

'Het is tijd om iets te eten, Jezus en hier is niets. Er wonen geen mensen op deze heuvel. U moet de mensen wegsturen', zegt een van Jezus' leerlingen.

'O, nee hoor, dat hoeft niet. Geven jullie de mensen maar te eten', antwoordt Jezus.

'Hoe dan?' antwoorden zijn leerlingen.

'Ik heb hier in mijn mand vijf broden en twee vissen', zegt een jongensstem zacht.

Jezus draait zich om en knikt: 'Breng die mand maar hier. Beste mensen', zegt Jezus: 'ga maar in het gras zitten.' Daarna kijkt Jezus naar de hemel en pakt de vijf broden en twee vissen en hij bedankt God. Hij breekt het brood.

Iedereen kan zoveel eten als hij maar wil. David begrijpt dat hij iets bijzonders mee heeft gemaakt. Want aan het einde van de avond telt hij wel twaalf manden vol eten. Er is meer dan genoeg.

Werkvormen

Gesprek: Waarom zijn er zoveel verschillende mensen bij Jezus? Wat laat Jezus de mensen zien? Stel je voor dat een arme bedelaar tussen de mensen had gezeten. Wat denk je dat hij ervan vond dat er genoeg te eten was? Stel je voor dat een rijke koopman tussen de mensen had gezeten. Wat denk je dat hij ervan vond dat er genoeg te eten was? Stel je voor dat je David was. Hoe zou hij gereageerd hebben toen hij zag dat er meer dan genoeg was voor iedereen?

Spel: Maak van papier vijf broden en twee vissen. Verzamel met de kinderen woorden van vrede en vriendschap. Laat de kinderen op de vijf broden en twee vissen een vredeswens schrijven voor de mensen in de kerk.

Spel: Ga met de kinderen in een kring zitten. Leg op een kruik in het midden een spekje. Vraag aan de kinderen hoe ze dit op een eerlijke manier kunnen delen. Laat alle kinderen aan het woord komen. Kies samen met de kinderen de beste optie. Voer deze uit.

Werkblad

Het tijdschrift *Kleur in de Kerk* biedt werkbladen bij de verhalen in *Kind op Zondag*. Op het werkblad staat een 'zoek de verschillen'-plaat. Mensen eten samen, kinderen spelen. Het is een wonder van delen en overvloed.

Terug in de kerk

De kinderen komen terug in de kerk voor de vredeswens. De kinderen verdelen ter plekke de vijf broden en twee vissen en delen de vredeswensen uit in de kerk, terwijl de pastor onderstaande vredeswens uitspreekt:

Vijf broden en twee vissen,

het is niet al te veel.

Maar toch krijgt iedereen een deel.

Vriendschap van mensen

vrede van God,

meer dan genoeg...

om door te geven.

Mariëlle Heesters-van Gremberghe

Eenvoudig vieren met volwassenen

Meer dan genoeg

Matteüs 14:13-21

2 augustus 2020

Vertelling

Vijf broden en twee vissen

Het was eigenlijk de bedoeling dat ze even alleen zouden zijn. Want soms heb je dat nodig, even alleen zijn. Even met elkaar, even niks aan je hoofd, even bijkomen. Daarom zijn ze in een bootje gestapt. Jezus en zijn vrienden. En nu varen ze naar de overkant van het meer. Want daar wonen heel weinig mensen. Dus daar hebben ze even rust. Maar ja, het loopt nu wel een beetje anders. Want ook op die rustige plek aan de overkant van het meer komen er alweer mensen. Met groepen tegelijk. Het is alweer gedaan met de rust. Kijk, er komen er steeds meer. Massa's mensen. Sommige vrienden van Jezus zuchten ervan en ze kijken niet erg blij. 'Pfff, wat een gedoe, 't is weer gedaan met de rust.' Maar Jezus kijkt anders naar die mensen. Hij ziet hoe zwaar ze het hebben. En hij heeft medelijden en loopt ze tegemoet. De hele verdere dag is hij weer bezig. Hij praat en luistert en helpt ze. En hij maakt zieken weer beter. Het wordt avond. Kijk, de zon staat al laag. En paar vrienden trekken Jezus aan zijn jas. Ze wijzen op de zon, die bijna onder gaat. 'Meester, kijk hoe laag de zon al staat. We moeten zo stoppen, want het wordt straks donker. En die mensen moeten nog een heel eind lopen voordat ze ergens eten kunnen krijgen. Want hier is niks.' 'Nee', zegt Jezus, 'ze hoeven niet meteen weg, er is meer dan genoeg. Zorgen jullie maar voor het eten.' En meteen gaat hij weer verder met waarmee hij bezig was. Even later zijn de vrienden weer bij hem terug. 'Het enige eten wat we hebben gevonden', zeggen ze, 'is wat brood en wat vis. Vijf broden, twee vissen. Daar hebben we niks aan voor zoveel mensen.' 'Laat iedereen gaan zitten in het gras', zegt Jezus, 'dan gaan we eten.' De mensen gaan zitten en kijken vol verwachting naar Jezus. En ook naar de broden en de vissen die daar in het mandje liggen. Aan wie zal hij die geven? Jezus kijkt omhoog en hij dankt God voor het eten dat ze hebben. En dan begint hij de broden en vissen in stukken te breken, zodat meer mensen wat kunnen krijgen. En dat in-stukken-breken gaat maar door en gaat maar door. Er komt geen einde aan. Ondertussen gaan de vrienden rond met stukken brood en stukken vis. Iedereen krijgt wat, niemand wordt overgeslagen.

En als mensen een stuk brood en een stuk vis ophebben, dan kunnen ze een nieuw stuk krijgen. Iedereen krijgt genoeg. Meer dan genoeg, want er is zelfs heel veel over. Ook nog wat voor straks, onderweg, of voor morgenochtend, als ze wakker worden. Na het eten roept Jezus zijn vrienden bij zich. 'Gaan jullie vast met de boot naar de overkant', zegt hij. 'Ik wil zo eerst de mensen naar huis sturen. Ik kom later achter jullie aan.'

Werkvormen

Gesprek: Stel je voor dat jullie gaan eten en dat er plotseling mensen bij komen die mee-eten. Hoe los je dat dan op? Hoe vind je dat?

Spel: Leg iets lekkers op tafel, bijvoorbeeld een mars. Wie krijgt die? Of delen we die? Hoe zullen we dat doen?

Creatief: Maak een mozaïek over broden en vissen. Of bekijk het samen op internet, zoek op Google afbeeldingen naar 'Tabgha'.

Gebed

Heer

U zorgt voor 'meer dan genoeg'.

Iedere dag opnieuw.

Dank U, daarvoor.

*En open onze ogen daarvoor,
en help ons om niet alleen te kijken
of er wel genoeg licht op ons eigen bord.*

Amen

Harm Siebesma

Meer dan genoeg

